

Samuël geboren

Periodethema: Samuël
1 Samuël 1

a. Hanna's nood (1 Sam. 1: 1-19)

UITLEG VAN DE TEKST

In de eerste verzen worden ons de personen van het verhaal voorgesteld. Ramathaim of Rama (twee hoogten) is een plaats in het gebied van Benjamin. De toevoeging Zofim is onduidelijk. De naam van de man is Elkana en hij behoort tot de stam van Levi. Hij wordt nader omschreven als een Efrathiet, waarmee bedoeld wordt op iemand uit het gebied Efratha bij Jeruzalem.

Elkana heeft twee vrouwen: Hanna en Peninna. Dat Elkana twee vrouwen had, was geen uitzondering, denk maar aan Jakob. Evenals bij Jakob gaf het de nodige jaloezie. Peninna heeft zonen en dochters (vers 4), maar Hanna kan geen kinderen krijgen. Hierdoor ontstaat vijandschap tussen beide vrouwen, volgens vers 6 van de kant van Peninna.

Vanwege haar kinderloosheid, wat vooral in die dagen verschrikkelijk was, is Hanna erg verdrietig. Dit verdriet wordt versterkt door de jaarlijkse gang van Elkana en zijn familie naar het heiligdom te Silo.

De expliciete vermelding dat Elkana elk jaar naar Silo ging, doet veronderstellen dat dit geen gewoonte was. Die dagen blonken niet uit door een duidelijk godsdienstig leven. In Ex. 23: 14 lezen we het gebod van het driemaal opgaan naar het heiligdom. Te weten met Pasen, Pinksteren en Loofhutten. Bij Elkana's offers moeten we denken aan dankoffers. Eerst werd het vet van het offerdier verbrand en kreeg de priester het hem toekomende deel. Van het overgebleven vlees hield het gezin een offermaaltijd. Hanna kreeg daarbij iets extra's, uit bijzondere genegenheid (vers 5). Ook uit vers 8

kunnen we opmaken hoe lief Elkana Hanna had. Eli zal bij de deur van het heilige gezeten hebben om toezicht te houden op wat er op het voorhof, het tempelplein gebeurde (vers 9). Een gelofte (vers 11) was een bepaalde belofte die men deed, om haar te vervullen wanneer de HEERE zou helpen. In het eind van vers 11 vinden we sporen van het nazireeërschap. Hanna wijdt haar eventuele kind al bij voorbaat aan de HEERE. Evenzeer in vers 12 betekent: lang. Uit vers 13 blijkt dat men niet gewoon was om zacht voor zichzelf te bidden. Dat geschiedde ook half hardop. Bovendien kunnen we eruit opmerken, hoe treurig het gesteld was. Het kwam blijkbaar wel meer voor dat er dronken lieden op het voorhof van de tempel waren. Vers 15 geeft ons een prachtige uitdrukking voor een innig gebed: het hart uitgieten. Een dochter Belials uit vers 16 is een nietswaardige. In priesterlijke volmacht belooft Eli de verhoring van haar gebed.

TER OVERWEGING

Wat blijkt allereerst uit deze geschiedenis hoe God Zijn volk trouw blijft. Het is een geesteloze oppervlakkige tijd. Er zijn de gruwelijkste zonden tot in het heiligdom van de HEERE toe. God geeft in Zijn trouw opnieuw een man, die Israël voor mag gaan in Zijn weg. Eigenlijk is dat het hoofdthema van deze geschiedenis. Het gaat om Samuël, om zijn geboorte en zijn roeping.

Tegelijk zien we hoe er in de diepst vervallen tijd toch altijd nog mensen zijn die de HEERE vrezen. Elkana wandelt in Gods inzettingen, ook al is het zo dat hij bepaald niet volmaakt is. Naar de gewoonte van die dagen had hij meer dan één vrouw. Een gewoonte die niet in overeenstemming was met de wet van God. Het feit dat hij twee vrouwen had,

bracht hem, zoals dat ook bij Jakob het geval was, niet veel vrede en zegen. Dat kan ook niet als wij Gods wegen verlaten. Ondanks deze misstand in zijn gezin krijgen we verder toch wel de indruk dat Elkana de HEERE wilde dienen.

Zoals elke Israëlitische vrouw beleeft Hanna haar kinderloosheid als een groot verdriet en een grote schande. Uit haar kon de Messias niet geboren worden. Zij kon ook niet meebouwen aan het volk van de Messias. Voor haar gold het temeer, omdat Peninna wel kinderen had. Heel treffend is het hoe zij met haar nood tot God gaat.

We hoeven onze kinderen nog niet te belasten met veel twijfelachtigs van onze tijd inzake gezinsvorming, maar we kunnen ze wel vertellen hoezeer we voor kinderen van de HEERE afhankelijk zijn en hoezeer kinderen een gave en een zegen van Hem zijn.

Hanna's nederigheid en eenvoud blijken als ze niet boos wordt op Eli, omdat hij zulke nare dingen van haar denkt. Wij zouden wellicht anders hebben gereageerd.

In de houding van Eli is veel afkeurenswaardig. Dat zal in het vervolg nog duidelijker naar voren komen. Toch is hij hogepriester en als zodanig niet geheel en al door de HEERE verlaten. Hij mag in ieder geval Hanna toezeggen dat haar gebed zal verhoord worden.

b. De geboorte van Samuël (1 Sam. 1: 20-27)

UITLEG VAN DE TEKST

Als Elkana het volgend jaar opnieuw naar Silo komt om te offeren, is Hanna er niet bij. Ze heeft van de HEERE een zoon ontvangen. Hij heeft Zijn belofte heerlijk vervuld. Dankbaar noemt ze haar kindje Samuël: God hoort. Pas als het kind gespeend is, zal ze weer naar het heiligdom gaan. Dan zal ze Samuël meenemen en hem afstaan voor de dienst des HEEREN. De woorden 'tot in eeuwigheid' uit vers 22 betekenen: voor altijd en 'gespeend' wil zeggen: van de moedermelk af. In Israël vond dat plaats tussen de drie en vijf jaar. Elkana heeft erin toegestemd en haar toegewenst dat de HEERE haar voornemen moge bevestigen.

Als het dan zo ver is, doet Hanna ook wat zij heeft beloofd. Samuël wordt naar het heiligdom van Silo gebracht. Ook brengt Hanna de nodige offers: drie stieren, een efa (22,5 kg) meel en een fles wijn. Met nadruk lezen we in vers 24 dat Samuël nog maar erg klein is.

Eli is kennelijk al weer vergeten wie Hanna was en wat er met haar aan de hand was. Hanna betuigt dan plechtig dat zij de vrouw is die eerder in het heiligdom was om te bidden. Haar gebed is verhoord. En nu heeft ze haar kind aan de HEERE weer

afgestaan. Haar kind zal de HEERE dienen, zolang hij zal leven.

Aan het slot van vers 28 staat: 'En hij bad aldaar de Heere aan.' De uitleggers zijn het er niet over eens wie er met hij wordt bedoeld. Is dat Eli of is het Samuël? Zelf kies ik voor de laatste. In de voorgaande zin wordt met hij ook Samuël bedoeld en daarbij kan het aanbidden onderdeel geweest zijn van een bepaalde inwijding.

TER OVERWEGING

Allereerst wijzen we op de dankbaarheid van Hanna. Deze komt al naar voren in de naam die ze aan haar kind geeft. Ze ziet hem duidelijk als een verhoring van haar gebed. Door z'n naam zal Samuël z'n hele leven lang een prediking zijn dat God gebeden hoort en verhoort.

Zo mag het ook bij ons zijn en dan niet alleen met onze namen, maar met heel ons leven. Ook Hanna laat het niet bij woorden. Als de tijd daar is, brengt ze haar kind in het heiligdom bij Eli om daar de HEERE te dienen. Dat zal voor haar best heel wat geweest zijn. We moeten ons maar een klein beetje indenken wat een vreugde Hanna dagelijks aan haar kindje beleefd moet hebben. En nu moest ze het wegbrengen. Nu zou ze het slechts een keer per jaar op kunnen zoeken in Silo. Er was alle aanleiding voor Hanna om haar belofte maar te vergeten. Toen Eli er blijk van gaf het zich allemaal niet zo goed meer te herinneren, had ze gemakkelijk haar kind weer mee naar huis kunnen nemen. Echter Hanna betaalt de HEERE haar beloften, hoe moeilijk het haar ook zal gevallen zijn. Ook hierin kunnen wij aan Hanna een voorbeeld nemen.

GEOLOFSLEER

God houdt Zijn kerk in stand, ook in donkere tijden. Zie Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 27. Daarom moeten we ook om bidden: Heidelbergse Catechismus, zondag 48 ('Uw Koninkrijk kome'). Zie over het gebed en het bekendmaken van onze verlangens aan de Heere: Heidelbergse Catechismus, zondag 45.